

IKI-Ikääntymisestä innovaatioiksi -hanke
Satakunnan ammattikorkeakoulu
9.4.2024

UUDISTUVAT PALVELUT

Ikääntyneiden hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen

SAMKilla järjestettiin 9.4.2024 tilaisuus, jossa kuultiin yhteisöllisen asumisen kehittämistä ja hankinnasta sekä järjestettiin kaksi työpajaa, joissa ideoitiin sosiaalista hyvinvointia tukevia palveluita ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Alla on kuvattu työpajan eteneminen ja syntyneet ideat.

9.00-9.15	Tervetuloa + Käytännöt, muistutus osallistujalistan allekirjoituksesta, Miksi ollaan täällä, miksi aihe on tärkeä, IKI-hankkeen tavoite ja tarkoitus.
9.15-10.00	Sosiaalista kanssakäymistä edistävän toiminnan kehittämisestä Varhassa
10.00-10.30	Kahvi & tutustumista hyvinvointiteknologiaan
10.30-12.00	Keskustelua ja ideointia yhteisöllisestä asumisesta ja uusista palveluista
12.00-12.30	Yhteen veto Ryhmien pj:t esittelevät vain keskeisimmät asiat teemasta 1 ja sen jälkeen tsekataan mitkä ideat saivat eniten ääniä teemasta 2.

Ideoinnin läpikäynti: Mitä pöydissä keskustellaan ja miten edetään sekä ryhmiin jako. Jako 6:teen ryhmään (noin noin 6 per ryhmä) 1,2,3, tekniikalla.

Keskusteluteemat

1. Millaista sosiaalista kanssakäymistä edistävä toiminta voisi olla (45min)

- keiden kanssa sitä voi järjestää
- mitä se voi olla
- kuinka paljon sitä pitäisi olla
- kuka sen käytännön ideoinnista ja organisoinnista vastaa/huolehtii (miten asukkaiden toiveet saadaan kartoitettua/huomioitua)
- miten sosiaalisen kanssakäymistä edistävän toiminnan onnistumista voi arvioida

valviran mukaan sosiaalinen kanssakäyminen vastaa asiakkaiden tarpeita

Hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä edistävää sisällöltään ja määrältään

tapahtuu yhteisissä tiloissa sisällä tai ulkona

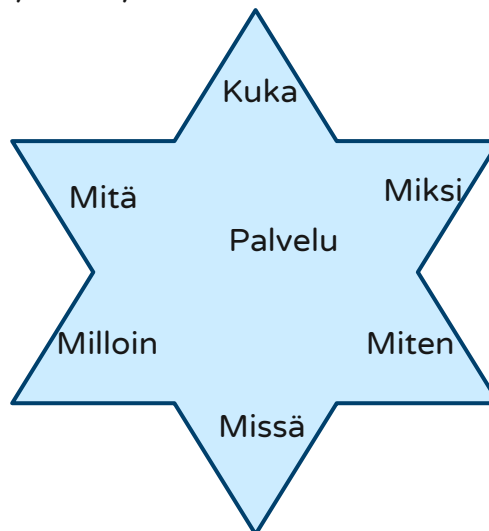
vapaaehtoisista, mutta kannustetaan ja tuetaan osallistumaan

Pöydissä on fläppipapereita, joissa on yllä olevia kysymyksiä n. 2 kysymystä per paperi. Keskustellen kirjataan ideoita post-it lapuille ja liimataan fläppipapereille oikeiden kysymysten alle.

2. Millaisia palveluita voidaan tarjota ”talon ulkopuolella” asuville? (45min)

- kenelle
- mitä (mistä tiedetään mitä ihmiset haluavat)
- kenen kanssa yhteistyössä voidaan järjestää
- miten ihmisen pääsevät paikalle
- miten toiminta hinnoitellaan

Ensin ideoidaan post-it lapuilla vapaasti ”ulos” (= alueen asukkaille, kuntalaisille) tarjottavia palveluita. Kirjuri kirjaa ja osallistujat itse kirjaavat ideoitaan post-it lapuille. Valitaan ryhmässä 2-3 parasta ideaa ja asetetaan ideoitu palvelu tähden keskelle, joka on fläppitaulussa/A3 paperilla (2-3 tähteä siis). Ensin keksitään kysymyksiä tähden sakaroihin (esimerkkejä alla). Kun kysymykset on keksitty, keksitään vastauksia. Kun tähdet ovat valmiit, laitetaan ne teipillä esille fläppitauluille hajanaisesti Agoraan ja osallistujat kiertää ja äänestää ideoita post-it lapuilla. Post-it lapun saa laittaa merkiksi ideoihin, joita pitää erityisen hyvänä (saa äänestää enempää kuin yhtä).

Kuka: Kuka organisoii, kuka....

Miksi miksi joku haluaa tulla paikalle, miksi kannattaa järjestää

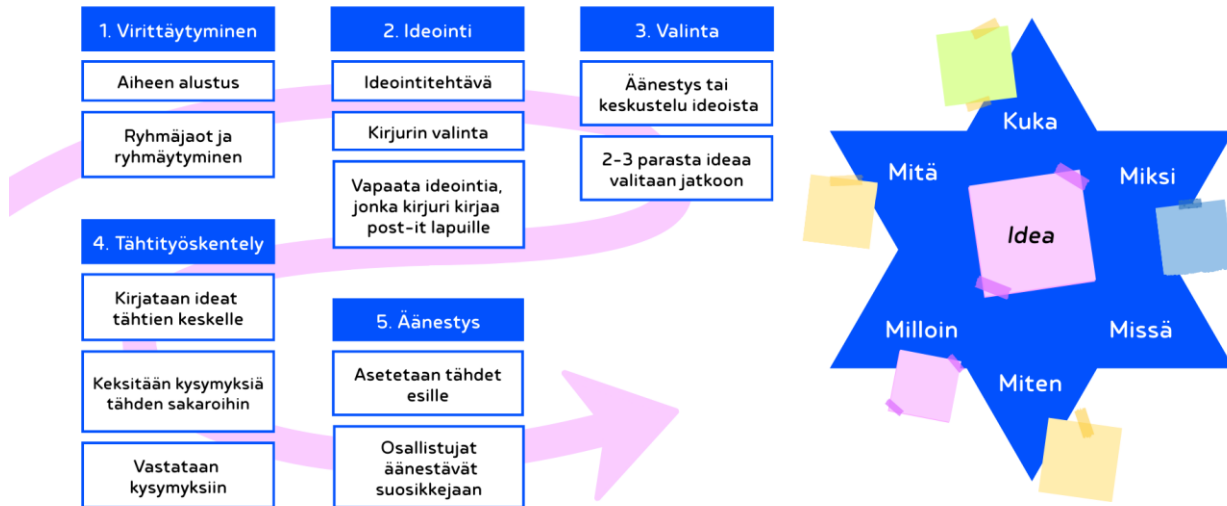
mitä: mitä tilaisuudessa tapahtuu, mitä maksaa

Milloin: mihin aikaan tapahtuma järjestetään, Kuinka kauan kestää, minä päivinä saatavilla

Missä: missä järjestetään jos sataa

Miten: Miten ihmiset pääsevät paikalle?

IKI-hankkeen ideakilpailumalli

TULOKSET

Työpaja 1: Millaista sosiaalista kanssakäymistä edistävä toiminta voisi olla

Keiden kanssa sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa voi järjestää

- Järjestöt & yhdistykset
  - voivat pitää kokouksiaan tai muuta toimintaa yhteisissä tiloissa. Järjestöjen avointa toimintaa voidaan toteuttaa kaikille yhteisesti, sekä talon asukkaille että muualla asuville ja tietysti järjestöjen jäsenille.
  - Etäpäivätoiminta ja etätoiminta – toteuttajina kolmannen sektorin toimijat, oppilaitokset / opiskelijat
  - Kansalaisopisto (musiikki, käsityöt)
  - Vapaaehtoistoiminta
  - Muistiliitto, jo nyt paljon yhteistyötä
  -
- Omaiset & omaishoitajat: omaisten kannustaminen mukaan yhteisöllisen asuminen toimintaan on tärkeää.
- Sosiaalinen kuntoutus:

- Kuntouttava työtoiminta
- Tukityöllistämisen piirissä olevien henkilöiden kanssa voidaan tehdä yhteistä puutarhanhoitoa, ulkoilua, asiointi apua jne.
- Osatyökykyiset
- Oppilaitosyhteistyö: sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden toteuttamaa toimintaa, catering-alan opiskelijat esim. yhteinen leipominen, ruoanlaitto. Digiopastus tvt-opiskelijat. Kauneudenhoitoalan opiskelijat teemapäivinä.
- Liikuntapalvelut:
  - kuntosalit, urheiluseurat
  - Liikuntatoimi: yhteiset, avoimet jumpat.
- Kaikkiin toimintoihin voisi mahdollistaa lähistöllä asuvien osallistuminen
- Varhaiskasvatus
- Kunnat/sivistystoimiala/HYTE
- Seurakunta: esim. hartaudet ja diakoniatyö
- Museo
- Yhteistyö muiden yksityisten ja julkisten asumispalveluita tuottavien yksiköiden kanssa
- Koulut: voidaan pyytää ohjelman järjestämistä tai toisaalta heille voidaan myydä palveluita)
- Kaupat, kahvilat
- Ajatus että kotihoito olisi yhteisöllisen asumisen apuna. Ympä pysyisi ympä. Yhteistyö ympä ja yhteisöllisen välillä
- RAI arviointia käytettäisiin apuna toimintakykyä arvioitaessa.
- Vapaaehtoistoiminta vähentynyt koronan jälkeen
- Aukkaat itse ideoitiin mukaan, vastuhenkilö henkilökunnassa

Mitä ja millaista sosiaalista kanssakäymistä edistävä toiminta voi olla

- Läsnäoloa, ystävystymistä
- Turvallista, arkinen tekeminen ja omat mahdollisuudet osallistua huomioidaan
- Ei sirkushuveja vaan hyödyllistä tekemistä
- Esiintyjät tulevat itse paikalle, kuljetukset hankala järjestää (kalliita, työläitä)
- Säännöllistä, mutta vapaaehtoista
- Monipuolista – kulttuuri, liikunta, leipominen, jutustelua, pelaamista, lenkkeilyä, muistelua, yhteisiä ruokailu- ja kahvihetkiä. Yhteisiä retkiä, lehden lukuja, tv-katselua – sitä mitä kotona muutenkin tehdään
- Yhteiset ruokailut esim. ulkona säiden salliessa
- Toiminnalliset hetket, kuten bingo, yhdessä leipominen, musiikki
- Kunnan/-kaupunginvaltuuston kokousten striimaus (ns. Poliittikkailamat)
- Saunaillat läheisille
- Oleellisia asioita toiminnan suunnittelussa ikääntyvien heterogeenisyyden huomioiminen, ilmiölähtöisyys ja ajankohtaisuus ja omaisten kanssa tehtävä yhteistyö
- Eläimiä (laamoja, kanoja, pupuja jne.)

- Srk (hartauksia, diakoniaa työtä)
- Musiikkiesityksiä/runoja (esim. opistojen harjoituksia/kausiesiintymistilaisuuksia)
- Yhteisiä tuokioita eri teemoilla
- Yhteistyötä vammaispalveluiden kanssa
- Liikunnallisia tapahtumia "kesäakisat"
- Yhteisöllisen ja ympan yhteistä tekemistä
- Mennään sen mukaan mitä on tarjolla ja tekeminen suhteutetaan asiakkaiden tarpeisiin
- Yhteiset liikuntahetket (jumppaa, tanssit, kävelylenkit) sisällä ja ulkona
- Retkiä lähiympäristöön
- Erilaisia kerhoja (lukupiiri, käsityö-, muisti-, äijä-, musiikki-, peli, digi-, ruuanlaitto-)
- Eri yhdistykset voisivat käydä pitämässä infohetkiä
- Bingo
- Hemmotteluhetkiä opiskelijoiden järjestämänä
- Kulttuuriretkiä teatteriin, museoihin, näytteilyihin tai museon/galleriat voi pyytää pitämään esityksiä tai pitämään näyttelyitä.
- Teemailtoja esim. grilli-, peliiltoja
- Kausijuhlia
- Asiointiapua tarvittaessa
- Kotitöiden tekeminen yhdessä
- Pihatalkoot
- Liikuntapalvelut eri muodoissa, huomioiden turvallisuus ja vastuuasiat
- Kun kaupunki järjestää tapahtumia Esim. kulttuuriviikon, niiden "pisteitä" voisi olla asumispalveluissa. Lähteminen asukkaiden kanssa on työlästä.

Kuinka paljon sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa pitäisi olla

- Viikoittain, mutta tärkeää saada valita itselleen sopia toiminta
- Useampi erityyppinen hetki arkipäivisin
- Säännöllistä päivä-/viikko-ohjelmaa
- Tarpeen mukaan
- Asukaskokouksissa kartoitetaan tarpeista, tunnetaan asukkaat, palvelusuunnitelman mukaan mennään
- Ryhmätoiminta tai yksilötoiminta tarpeet huomioiden

Kuka sosiaalista kanssakäymistä edistävästä käytännön ideoinnista ja organisoinnista vastaa/huolehtii (miten asukkaiden toiveet saadaan kartoitettua/huomioitua)

- Asukkaaksi tulohaastattelut, RAI, Elämän Puu
- Asukaskokoukset
- Päivittäisessä hoidossa samat, tutut hoitajat, jotta voidaan keskustella tarpeista, toiveista – nekin muuttuvat

- Kaikki toteuttavat oman vahvuutensa mukaan, vastuuhlö esim. yhteisökoordinaattori huolehtii toiminnan toteutumisesta ja toiveista. Langat käsissä.
- Asukkaat/asiakkaat itse (tavoitteena itseohjautuva yhteisö, jossa syntyy myös spontaania toimintaa)
- Kaupungin olisi hyvä rakentaa toimintaa oman toiminnan ympärille esim. kulttuuriviikot Raumalla, siellä jo nyt toimintaa, jossa otetaan huomioon ikäihmiset ja heidän tarpeensa.
- Asukaskokoukset
- Palautelaatikko asukkaille (risut ja ruusut ja ideat)

Miten sosiaalisen kanssakäymistä edistävän toiminnan onnistumista voi arvioida

- Asiakaspalautteet, välittömät ja säännölliset
- Happy or not -palaute
- Yhdessä tuotettujen ideoiden määrä vs. toteutuneet aktiviteetit
- Osallistumisaste
- Asiakaspalautteiden kautta
- Asiakkaiden osallistumisella
- Kirjauksien avulla
- Jos ideoita pyydetään ja tapahtumat ja niihin osallistumisen kirjataan sähköiseen sitä varten suunniteltuun sovellukseen, saadaan automaattisesti tietoa suunnitelmien ja toiveiden vs. toteutuman suhteesta ja osallistujien määrästä. Sovellus voi myös ehdottaa ohjelmaa toiveiden perusteella tai jos jotain ei ole järjestetty pitkään aikaan. Samoin saadaan asiakaskohtaisia herätteitä.

Työpaja 2: Millaisia palveluita voidaan tarjota ”talon ulkopuolella” asuville?

Alla on listattu työpajassa ideoituja palveluita, joita voidaan tarjota talon ulkopuolelle asuville joko sosiaalista kanssakäymistä ja yhteisöllisyyttä edistävä toimintana ja toisaalta myös maksullisena palveluna osana liiketoimintaa.

- Hyvinvointi- ja terveyspalvelut (fysioterapia, kampaaja, kosmetologi, kuntosali, sauna, yms)
- Avoimet kerhot eri ikäisille
- Sairaanhoidajan/terveydenhoitajan/lääkärin vastaanottopalvelu fyysisesti tai etäpisteenä
- Päivätoiminta
- Erilaisia yhteisiä tilaisuuksia lähialueen ihmisille
- Päivätanssit kahvilla
- Ulosmyytävät palvelut=pyykkihuolto,ateria,terapiapalvelut, hoidot
- Tilojen vuokraus esim. juhliin/kansalaisopistoille, terapeuteille
- Apuväline myynti

- Vaatemyyjät
- Siivouspalvelu
- Liikuntapalvelut (kuntosalin käyttö)

Työpajan ideakilpailussa ideoitiin pidemmälle muutamia yllämainituista palveluista, jotka tarkemmin kuvattu seuraavassa.

Luonto

Miksi: Luontokokemukset kuuluvat kaikille asiakkaan oman tarpeen, mahdollisuuksien mukaan. Luonto on tutkittu hyvinvoinnin tekijä kaiken ikäisille. Luonto on geneerinen, kaikille omansa. Siitä löytää jokaiselle jotakin. Luonnon kokemuksia voidaan tuoda asiakasta lähelle myös sisätiloissa. Teknologian avulla on mahdollisuus kokea luontoa fyysisestä toimintakyvystä riippumatta. Luonto mahdollistaa hyvinvoinnin ja toimintakyvyn eri ulottuvuuksien vahvistamisen. Luonto tuo muistoja.

Kuka: asukkaat itse, omaiset, järjestöt, vapaaehtoiset, hoitajat, kalastajat jne. Yksityiset palvelujen tuottajat (eräoppaat, maatilamatkailu, puutarhuri), oppilaitokset.

Missä: lähiympäristössä, retket (bussiyrittäjä), sisällä, puutarhassa, sisäpuutarha (esim. Innagrow).

Miten: asiakkaiden toiveet kuullaan ensin. yhteisökoordinaattorin johdolla suunnitellaan toteuttamisen mahdollisuudet hyödyntäen em. mainittua toimijoita. Pyydetään, innostetaan omaisia. Sopimuksen yksityisen toimijan kanssa.

Milloin: asiakkaiden kokemuksen / tarpeen mukaan, Huomioiden vuodenajat.

Mahdollistetaan ja kannustetaan myös lähiympäristön asukkaita osallistumaan

Yhteisöllinen ruokailu

Miksi: Laadukasta ja terveellistä ruokaa (paremmat katteet ulos myytävillä ruuilla). Läheisten ja omaisten mahdollista ruokailla yhdessä ikäihmisen kanssa. Alueen asukkaiden kohtaaminen. Lisähyötynä ikäihmisten palveluiden läpinäkyvyys ja toiminnan tekeminen näkyväksi ja tunnetuksi vielä kotona asuville ikäihmisille.

Kuka: Palveluntuottaja (joko asumisyksikkö tai sen ruokapalvelusta vastaava yritys)

Missä: Palveluntarjoajan ruokailutiloissa

Miten: Markkinoidaan palvelua alueen asukkaille sekä asukkaiden/asiakkaiden omaisille. Asiakkaat maksavat ruokailusta. Tarjotaan mahdollisesti ryhmäkuljetus?

Milloin: Ruokailu päivittäin, mukaan lukien viikonloput.

Tilojen vuokraaminen / laajempi käyttö

Miksi: Alueen asukkaiden kohtaaminen, tilojen parempi käyttöaste, tuottoa käyttämättömistä tiloista, tilojen korkeampikäyttöaste sekä mahdolliset synergiaedut (esim. yhdistyksellä mahdollisuus käyttää tilaa vastineeksi järjestetystä toiminnasta)

Kuka: Palveluntuottaja

Missä: Palveluntarjoajan tilat

Miten: Hankitaan tilojenvuokrausjärjestelmä.

Milloin: Kun tiloissa ei muuta toimintaa.

Huomiotavaa, ettei toiminta häiritse asukkaita.

Kuntosali

Miksi: Alueen asukkaiden kohtaaminen, tilojen parempi käyttöaste, tuottoa käyttämättömistä tiloista ja tilojen korkeampikäyttöaste

Kuka: Palveluntuottaja

Missä: Palveluntarjoajan kuntosali

Miten: Tarjotaan kuntosali tiettyinä ajankohtina muiden asiakkaiden käyttöön x-hintaa vastaan.

Milloin: Kun tiloissa ei muuta toimintaa.

Huomiotavaa, ettei toiminta häiritse asukkaita.

Ravintola-kioski, “kaikkien olohuone”

Kuka organisoii: Hva kilpailuttaa yksityisen yrittäjän ja vuokraa tilat (kartoitetaan yritykset/toimijat, jotka halukkaita tuottamaan palveluja), keittiö myös asukkaiden yhteiskäytössä, kun tilat “vapaat” yritykseltä, yhteistyökumppanina kuljetusta järjestävä yritys/yhdistys

Mitä: matalan kynnyksen kohtaamispaikka, jonne voivat tulla lähialueen asukkaat ruokailemaan, osallistumaan ja tapaamaan muita, yksinäisyyden ehkäisyyn, lounasmyyntiä myös ulos, aamu/iltapalamyyntiä, asiakaspalautteiden/-kyselyjen perusteella yritys järjestää teemailtoja, lasten nurkkaus lähialueen perheitä ajatellen, sovellus ruuan ostoa varten

Kenen kanssa yhteistyössä voidaan järjestää: Tilassa voisi järjestää kerhotoimintaa yhdistysten, seurojen toimesta, tuote-esittelyä, pop up-myyntiä pienyrittäjien toimesta

Miten ihmisen pääsevät paikalle: julkisilla, mainontaa laajasti eri kanavilla, läheisten kanssa, palvelujen houkuttelemina

Miten toiminta hinnoitellaan: liiketilat vuokrattavissa, yrittäjä hinnoittelee tuotteensa
Milloin: säännöllisesti, riittävän selkeät aukioloajat

Päivätanssit kahvilla

Miksi: Terveyttä edistävää, mukavaa yhteistä tekemistä. Lisänä terveystietoiskut tapahtumassa ja kahvimyynti. Kerran kuukaudessa tapahtuvaa toiminnallista aktiiviteettia.

Kenelle: Kaikille halukkaille, kimppakyydeillä paikalle. Kohdeyleisö on itse paikalle saapuvat. Markkinointi somessa, paikallislehdet, kotihoito, yhdistykset.

Kenen kanssa yhteistyössä voidaan järjestää: Yksiköiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Ske-koordinaattori järjestää. Arjen toiminnan ohjaaja=virikeohjaaja. Esiintyjiä livenä tai nauhalta. Paikalliset esiintyjät/karaoke vetäjät.

Hinnoittelu: Oma keittiö järjestää palvelun. Voidaan ostaa myös ulkopuolelta esim. oppilaitoksista. Pyydetään pieni pääsymaksu, joka kattaa musiikin (kahvi ja arvonta maksavat vähän erikseen)

Missä: Tilat omat. Sisällä/ulkona riippuen vuodenajasta.

Ulosmyytävät palvelut

Miksi: Ulosmyytävät palvelut ovat tiloissa tapahtuvaa toimintaa, joita kaikilla ulkopuolisilla on mahdollisuus ostaa itselleen joko sovelluksen avulla tai soittamalla tai tulemalla itse paikanpäälle. Tällaisia palveluja voivat olla ateriapalvelu, pyykkihuolto ja terapia-/hoitopalvelut (hieroja, jalkahoito, kampaamo, hoidot). Ateriapalveluissa tilaukset pitää tehdä etukäteen ruokahävikki huomioiden.

Kenelle: Kaikille halukkaille. Markkinointi somessa, kotihoidossa, kansalaisopistot jne.

Kenen kanssa yhteistyössä voidaan järjestää: Palveluiden tuottajien kanssa. Lähiseudun yrittäjät (tuolivuokra) hoitotiloissa. Sovelluksen kehitys yhdessä sovellusasiantuntijoiden kanssa esim. Samk

Hinnoittelu: Palvelut hinnoitellaan palveluiden mukaan. Ateriapalveluissa sovellus, jossa viikon menu vaihtoehdot. Voi itse valita haluaako pääruoan ja jälkiruoan. Lisäksi mahdollisuus valita tuleeko ruokailemaan paikan päälle, take away vai tuoko kotihoito tai paikallinen wolttikuski tms.

Milloin: Ateriapalvelu päivittäin, muut palvelut saatavilla tarvittaessa esim. Takkien pesu. Hoidot ja terapiapalvelut 1x viikossa ja asiakas varaa nämä itse.